

Gehakkelde aurelia in huis

door Theo de Jong

In Nederland overwinteren de meeste dagvlinders als ei, rups of pop. Vier dagvlindersoorten overwinteren als volwassen vlinder. Deze vier zijn kleine vos, dagpauwoog, citroenvlinder en gehakkelde aurelia. Ze kunnen vorst door chemische veranderingen in hun lichaam goed doorstaan.

In het najaar, als de temperaturen dalen zoeken ze beschutte plaatsen op. Citroenvlinders en gehakkelde aurelia's zoeken dichte struiken, houtstapels, takken- en bladhopen op en kruipen daar diep in weg. Ze zitten daar doodstil en vallen niet op. Kleine vos en dagpauwoog overwinteren ook op dergelijke plaatsen maar ook in holle bomen, schuren, garages en bunkers. Tijdens vleermuistellingen in bunkers worden regelmatig overwinterende kleine vossen en dagpauwogen gezien. Ze hangen dan verstijfd en doodstil aan de muur of plafond. Citroenvlinder en gehakkelde aurelia zijn in Nederland nog nooit in bunkers aangetroffen. Wel is er een melding van Kees Mosterd van een overwinterende gehakkelde aurelia in een bunker in het grensgebied van Polen en Duitsland. Citroenvlinder en gehakkelde aurelia overwinteren dus buiten en meldin-

gen uit Nederland van in huis of in schuren overwinterende citroenvlinders of gehakkelde aurelia zijn er niet.

Toen ik eind december 2021 de luxaflex in onze onverwarmde garage opendraaide, viel er een vlinder uit, een gehakkelde aurelia. Kennelijk had het diertje tussen de lamellen gezeten. Ik dacht dat de vlinder dood was, ik zag geen enkele beweging. Ik nam de vlinder mee naar mijn kleinkinderen in de woonkamer om het te laten bewonderen. Even later hoorde ik: "Opa, de vlinder leeft weer." En ja hoor de gehakkelde aurelia bewoog traag haar vleugels. Om te voorkomen dat ze verder ontwaakte (ontwaken kost veel energie en die hebben ze niet veel) heb ik gauw even een foto gemaakt en toen het diertje weer naar de garage, naar de kou gebracht. Hoewel die kou tegenviel. Nog nooit was het met oud en nieuw en begin januari zo warm. Plaatselijk steeg de temperatuur tot meer dan 15 °C en ook de nachten waren warm. Zelfs in onze onverwarmde garage voelde je de temperatuur stijgen. En op 1 januari zat de vlinder voor het raam, alsof ze naar buiten wilde. Om te voorkomen dat ze verder ontwaakte heb ik haar voorzichtig tussen duim en wijsvinger gepakt en buiten tussen wat houtblokken gezet. De volgen-

de dag had ze zich ver tussen de blokken terug getrokken. Ik zal zo af en toe nog even kijken, maar ik denk dat ze het wel redt tot de echte lente.

Ik had toen niet door dat dit toch wel een bijzondere waarneming was, dat kwam pas later toen ik wat meer over overwinterende vlinders ging lezen. Gehakkelde aurelia overwinteren niet binnenshuis! Maar deze deed dat wel. De deur van de garage naar onze tuin staat vaak open, zeker in de zomer en herfst. Mogelijk is de vlinder toen naar binnen gevlogen om een goed winterplaatsje te zoeken, of misschien kon ze er niet meer uit en heeft ze het er het beste van gemaakt. Het is wel, voor zover ik weet, de enige melding van een binnenshuis overwinterende aurelia. 🦋

Literatuur

Nature today, 05-11-2008: Vlinders binnen? Zet ze naar buiten!

Nature today, 19-01-2009: Als rups de winter door

Nature today, 09-11-2009: Als ei de winter door

Nieuwsbericht Vlinderstichting, 18 januari 2016: Overwinterende gehakkelde aurelia in bunker